

บทคัดย่อ

การแสดงขับร้องครั้งนี้มีจุดประสงค์ในการถ่ายทอดบทประพันธ์เพลงคลาสสิกในรูปแบบหลากหลายภาษา และยุคสมัยของคีตกวีชาวตะวันตก ผ่านการประยุกต์เทคนิคการขับร้องของนักร้องชาวตะวันตกผสมผสานให้เข้ากับกายภาพและลักษณะของนักร้องชาวเอเชียให้สามารถถ่ายทอดศักยภาพในการขับร้องโดยมีแบบฉบับเฉพาะตัวของนิสิต อีกทั้งเป็นการแสดงศักยภาพการจัดการเตรียมการแสดงอย่างเป็นมืออาชีพ อาทิ การรังสรรค์บทประพันธ์ให้เชื่อมโยงถึงกัน การเตรียมการจัดการสถานที่รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ชมการเตรียมการจัดทำโปสเตอร์และสูจิบัตรการแสดงรวมถึงการวางแผนงานในการฝึกซ้อมกับนักดนตรีผู้ร่วมแสดง

การแสดงขับร้องในครั้งนี้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2561 เวลา 17:30 น. ณ ห้องแสดงดนตรีซรวง 54/1 สุขุมวิทซอย 3 (ซอยนานา) กรุงเทพมหานคร โดยมีระยะเวลาในการแสดงประมาณ 1 ชั่วโมงรวมเวลาพักครึ่งของการแสดงในการแสดงครั้งนี้มีนักแสดงร่วมการแสดง ได้แก่ นายมรกต เชิดชูงาม นักเปียโน และนายธนภัท พูนผลผู้บรรเลงฮอร์น

บทเพลงที่ใช้ในการแสดงมีทั้งบทประพันธ์ประเภท เพลงร้องศิลป์ ชุดเพลงร้องที่ถูกขับร้องเป็นครั้งแรกในประเทศไทย และบทประพันธ์ประเภทอาเรีย (Aria) จากมหาอุปรากรสำคัญ โดยบทประพันธ์ทั้งหมดได้ถูกร้อยเรียงเสมือนเป็นเนื้อเรื่องเดียวกันในแง่มุมของความหมาย ตั้งแต่เริ่มต้นการแสดงจนกระทั่งสิ้นสุดการแสดง การแสดงประกอบด้วยบทประพันธ์เพลงร้อง 3 ภาษา ได้แก่ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส และภาษาอิตาเลียน จำนวนทั้งสิ้น 4 บทเพลง

ผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้ และพัฒนาทักษะด้านการขับร้องได้อย่างถูกวิธี ทำให้นักร้องสามารถเรียบเรียงกระบวนการฝึกซ้อมได้อย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อเทคนิคการร้องเพลงที่เป็นธรรมชาติ และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เรียนรู้วิธีการค้นคว้าข้อมูลบทประพันธ์ในเชิงลึกเพื่อนำมาปรับใช้กับการแสดงได้อย่างถูกต้อง และชัดเจน อีกทั้งยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเตรียมการแสดงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเตรียมสถานที่ การบริหารเวลาการฝึกซ้อมกับนักดนตรี และยังเป็นการอนุรักษ์ ส่งเสริมวัฒนธรรมการขับร้องแบบชาวตะวันตกสู่ประชาชนทั่วไปในประเทศไทยอีกด้วย

คำสำคัญ: การแสดงขับร้อง / ชัยพร พวงมาลี

Abstract

The vocal recital was aimed to propagate the music composition pieces in traditional of varieties of languages and many different eras of music culture in western countries. The performer used the vocal styles and technique from westerners interweaving with Asia's physical to convey performer's specific potential and singing style. This developing technique illustrated how well the performer's organisation the performance in a professional way. For example, how to created the list of music compositions that connected as a story through the meanings that suited the performer in terms of vocal and styles, the preparation of venue and facilities management for the audience, how to manage the posters, the program book, and the rehearsals with the other musicians within the performance.

The performance took place on Tuesday, March 6, 2018, at 7.30 pm. at Thongsuang Recital Hall 54/1 Sukhumvit 3 (Soi Nana) Bangkok. The vocal recital lasted proximate 1 hour including intermission which consisted of Mr. Morakot Cherdchoo-ngarn as a pianist and Mr. ThanapakPoonpol as a hornist.

Selected pieces in this recital worked by the idea of variety in the different styles including art songs, song cycle, Aria, in 3 languages; there were English, French and German. All of the musical numbers were set into one storyline from the beginning till the end. It consisted of 6 pieces, separated into 13 movements including;

The results of this research led researchers learn and improve their singing skills properly. The singer could compile the training process in steps. This method helps improving singing technique in a very natural way. In addition, the researcher learned how to research the music in depth to be applied to the show accurately and clearly, and also learned about the preparation of the show effectively. It included the preparation of a place, the rehearsal schedule with musicians and also promotion and conservation of the western culture for the people in Thailand.

การแสดงขับร้องโดย ชัยพร พวงมาลี

A Vocal Recital by Chaiporn Phuangmalee

ชัยพร พวงมาลี*
ดวงใจ ทิวทอง**

Chaiporn Phuangmalee*
Duangjai Thewthong**

Keywords: Vocal Recital / Chaiporn Phuangmalee

* นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ สาขาศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, pop.chaiporn@gmail.com

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ สาขาศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, jiab_duangjai@hotmail.com

Received: 20/4/2018 Revised: 16/7/2018 Accepted: 17/7/2018

บทนำ

ในการจัดการแสดงเดี่ยวการขับร้องที่มีภาษาที่แตกต่างกัน 3-4 ภาษาขึ้นไป นักร้องจะต้องมีความเข้าใจความหมายของบทเพลงร้อง และฝึกฝนเทคนิคการขับร้องเป็นอย่างดี นอกจากนั้นนักร้องควรศึกษาค้นคว้าถึงข้อมูลของบทประพันธ์นั้น ๆ เพื่อให้มีความเข้าใจถึงชีวิตประวัติของผู้ประพันธ์ และช่วงเวลาในการประพันธ์ นำไปสู่ความเข้าใจและแรงบันดาลใจในการประพันธ์เพลง หรือแม้แต่บทกวีที่ถูกนำมาใช้เรียบเรียงเป็นเนื้อร้อง โดยเฉพาะบทประพันธ์ดังกล่าวนำมาจากอุปรากรยิ่งต้องศึกษาถึงลักษณะอุปนิสัยของบุคคลหรือตัวละครที่ขับร้องบทเพลงนั้น ๆ เพื่อการถ่ายทอดหรือสื่อความหมาย อารมณ์ ความรู้สึก รูปแบบการร้อง ซึ่งจะทำให้นักร้องสามารถเลือกใช้เทคนิคหรือโทนเสียงให้สอดคล้องกับบทเพลงได้อย่างเหมาะสม

บทประพันธ์ที่ผู้เขียนได้คัดสรรเพื่อนำเสนอในการแสดงเดี่ยวขับร้องในครั้งนี้ ผู้เขียนได้เลือกจากความสอดคล้องของเนื้อหาความหมายของแต่ละบทเพลง โดยมีเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกันจากแก่นความหมายของแต่ละบทเพลง โดยผู้เขียนได้เลือกบทเพลงตามชนิดเสียงของนักร้องแบบฟาค (Vocal Fach) เพื่อให้ผู้แสดงสามารถถ่ายทอดบทเพลงได้อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์และขอบเขตของงานวิจัย

1. เพื่อการทดลองและการปรับใช้เทคนิคการขับร้องให้เหมาะสมกับนักร้อง
2. เพื่อเรียบเรียงวิธีการฝึกซ้อมได้อย่างเป็นขั้นตอน และมีประสิทธิภาพสูงสุด
3. เพื่อศึกษาผลงานของรูปแบบและสไตล์การประพันธ์เพลงของแต่ละยุคสมัยในภาษาที่แตกต่างกัน
4. เพื่อเผยแพร่รูปแบบการร้องเพลงคลาสสิกของชาวตะวันตกให้แก่ผู้คนที่ไปในรูปแบบสร้างสรรค์จากการร้อยเรียงเป็นเรื่องราวที่มีความต่อเนื่องกัน
5. เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงลึกในแง่มุมของการฝึกซ้อมเทคนิคต่าง ๆ นำมาถ่ายทอดตลอดจนพัฒนาการแสดง

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

1. คัดเลือกบทเพลงสำหรับการจัดการแสดงผ่านเนื้อหาความหมายที่มีความสอดคล้องกัน
2. ฝึกซ้อมบทเพลงกับอาจารย์ผู้มีทักษะและความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับบทเพลงที่จัดเตรียมมา
3. ปรึกษาและวางแผนหัวข้อวิทยานิพนธ์ และแนวทางการค้นคว้าวิจัยสร้างสรรค์กับอาจารย์ที่ปรึกษา
4. ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับบทเพลงและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในหัวข้อวิทยานิพนธ์
5. ฝึกซ้อมกับนักดนตรี
6. จัดการเตรียมความพร้อมของการแสดง เช่น การจองสถานที่ การจัดทำโปสเตอร์ และสูจิบัตร
7. จัดการแสดง
8. จัดทำรูปเล่มและการนำเสนอวิทยานิพนธ์

ผลการวิจัย

1. สามารถเรียนรู้เทคนิค และพัฒนาทักษะทางการขับร้องเพลงได้อย่างถูกวิธีและเป็นธรรมชาติ
2. สามารถจัดการการฝึกซ้อมด้วยตนเองอย่างเป็นขั้นตอนและมีระบบระเบียบ
3. สามารถใช้เนื้อหาที่ศึกษาค้นคว้า นำมาวิเคราะห์ใช้ประโยชน์มาประกอบกับทักษะการแสดงและสามารถสื่อถึงบทเพลงได้อย่างเข้าใจและถูกต้องมากยิ่งขึ้น
4. สามารถจัดเตรียมการแสดงได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
5. ได้อนุรักษ์ ส่งเสริม และได้เผยแพร่วัฒนธรรมการขับร้องแบบชาวตะวันตกสู่ประชาชนทั่วไปในประเทศไทย

ในการทำการแสดงทั้งหมดในแต่ละบทเพลงผู้แสดงจะต้องค้นคว้าวิจัยเนื้อหาเชิงลึกเกี่ยวกับบทประพันธ์นั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นในแง่มุมเชิงวรรณกรรม บทกวีของคีตกวี ข้อมูลชีวิตประวัติของผู้ประพันธ์ โดยนำมาใช้วิเคราะห์และตีความบทเพลงให้สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมหรือบทแสดงในบทเพลง รวมถึงการสื่ออารมณ์เพลงให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจถึงความหมายได้อย่างลึกซึ้ง ดังตัวอย่างเพลง Der Erlkönig ประพันธ์โดย ฟรานซ์ ชูแบร์ท (Franz Schubert)

ชีวประวัติ ฟรานซ์ ชูแบร์ท

ฟรานซ์ ชูแบร์ท เกิดเมื่อปี ค.ศ. 1797-1828 ณ เมืองลิกเทินทาล (Lichtenthal) ใกล้กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ชูแบร์ทมีผลงานที่โด่งดังจำนวนมากในช่วงอายุของเขา ผลงานส่วนใหญ่เป็นผลงานการประพันธ์ประเภทเพลงฆราวาส (Secular music) โดยหลักเพลงขับร้องภาษาเยอรมัน (lieder) อีกทั้งยังมีผลงานเพลงศาสนา (Sacred music) มหาอุปรากร (Opera) ดนตรีประกอบละคร เพลงเปียโน บทประพันธ์ในลักษณะดนตรีแชมเบอร์ และซิมโฟนีอีกจำนวนมาก โดยชูแบร์ทได้รับแรงบันดาลใจนักประพันธ์เพลงที่สำคัญอาทิ โวล์ฟกัง อมาเดอุส โมซาร์ท (Wolfgang Amadeus Mozart : 1756 - 1791) ฟรานซ์ ชูแบร์ท ถือได้ว่าเป็นนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงมากที่สุดในโลกดนตรีตะวันตกในช่วงปลายยุคคลาสสิกจบจบในช่วงตอนต้นของยุคโรแมนติก ผลงานการประพันธ์ของเขายังเป็นที่แพร่หลายและใช้บรรเลงบ่อยครั้งในเหล่านักประพันธ์ช่วงต้นศตวรรษที่ 19 ผลงาน ผลงานเพลงร้องชิ้นเอกที่มีชื่อเสียงบทหนึ่งชื่อว่า Marguerite aurouet จาก Gretchen am Spinnrade

รายละเอียดบทประพันธ์

Der Erlkönig (The Erlking) เป็นผลงานการประพันธ์ชิ้นแรกๆของชูแบร์ทที่ได้รับการตีพิมพ์ ประพันธ์ขึ้นเมื่อชูแบร์ท มีอายุเพียง 18 ปี โดยเนื้อหาเพลงดั้งเดิมมาจากตำนานเรื่องเล่าจากประเทศเดนมาร์ก และได้ถูกแปลเป็นภาษาเยอรมัน โดย โจฮาน กอตฟรีด วอน เฮอเดอร์ (Johann Gottfried von Herder) ต่อมาโจฮาน เกอเธ่ (Johann Goethe) ได้ประพันธ์เนื้อเรื่องเป็นบทกวีเพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของอุปรากรประเภท Singspiel ในเรื่อง "Die Fischerin" (The Fisher's Wife) โดยบทกลอนบทนี้ถูกเขียนขึ้นเพื่อให้เห็นโดยผู้หญิง แต่ส่วนใหญ่ผู้คนมักได้ยินเพลงหรือกลอนบทนี้ถูกขับร้องโดยผู้ชาย

เนื้อเรื่องย่อ

เด็กผู้ชายคนหนึ่งป่วยอยู่ในอ้อมแขนของพ่อที่กำลังเดินทางควมกลับบ้านท่ามกลางพายุในยามวิกาล โดยระหว่างทางนั้นเด็กชายได้ยินเสียงและเห็นภาพของปีศาจ Erlkönig ที่ล่อลวงและจะมาเอาวิญญาณตนเองผู้ที่กำลังป่วยหนักไปอยู่ด้วย โดยระหว่างทางเด็กน้อยได้พูดกับพ่อด้วยความหวาดกลัวว่าปีศาจกำลังจะมาลักพาตัวตนไปอยู่ด้วย แต่พ่อเองไม่เห็นปีศาจและไม่ได้ยินเสียงจึงได้พูดปลอบประโลมโดยบอกว่าสิ่งที่ลูกน้อยเห็น และได้ยินนั้นเป็นเพียงแค่อายุหมอก และต้นไม้ยามค่ำคืน เสียงที่ได้ยินเป็นเพียงเสียงกิ่งไม้และใบไม้แห้ง ลูกน้อยส่งเสียงดังขึ้นเมื่อถูกปีศาจกล่ากราย พ่อจึงรีบควมมาเร็วขึ้นด้วยความกังวล ในตอนสุดท้ายเมื่อถึงจุดหมายพ่อจึงรู้ว่าลูกน้อยนั้นได้เสียชีวิตไปแล้ว

การตีความ

ในบทเพลงนี้นักร้องจะต้องคำนึงถึงตัวละครถึง 4 ตัวละคร ได้แก่ ผู้บรรยาย พ่อ ลูก และปีศาจ ในแต่ละตัวละครจะมีบุคลิกที่ต่างกักันออกไป โดยชูแบร์ท ได้ใช้ทั้งคีย์เมเจอร์และคีย์ไมเนอร์ การเลือกใช้ช่วงเสียงสูง กลาง และต่ำ และการเลือกใช้ความหนาแน่นของเนื้อดนตรีของดนตรีบรรเลงต่าง ๆ เพื่อแยกแยะลักษณะของตัวละครให้มีความแตกต่างและชัดเจนมากขึ้น โดยบทบาทของลูกชายที่คอยพูดหรือตะโกนด้วยความหวาดกลัวจะอยู่ในคีย์ไมเนอร์ และอยู่ในช่วงเสียงสูงตลอดทั้งเพลง ท่อนของปีศาจที่คอยพูดจาหลอกลวงลูกชายที่อยู่ในอ้อมแขนของพ่อนั้นจะมีเนื้อดนตรีที่แตกต่างจากตัวละครอื่น ๆ เปรียบเสมือนว่าอยู่กับคนละมิติ และทั้งหมดจะอยู่ในคีย์เมเจอร์แต่ในท่อนสุดท้ายของปีศาจจะอยู่ในคีย์ไมเนอร์เนื่องจากกล่าวถึงการที่ปีศาจกำลังใช้กำลังขู่เชิญจะเอาชีวิตของลูกชายไป แต่บทของพ่อมีสิ่งที่น่าสนใจคือ คีย์จะเปลี่ยนจากเมเจอร์ ในช่วงแรกที่พ่อพูดปลอบใจลูกไปกึ่งเมเจอร์และกึ่งไมเนอร์ในตอนที่มีเสียงกังวลและความตึงเครียดของอารมณ์คีย์จะย้ายไปคีย์ไมเนอร์ในตอนที่พ่อเริ่มรู้ชะตากรรมของลูกชาย ในบทเสียงของพ่อจะถูกประพันธ์ให้อยู่ในช่วงเสียงต่ำ และส่วนในบทของผู้บรรยายที่จะมีอยู่ในช่วงเริ่มต้นเพลงและช่วงท้ายสุดของบทเพลง

นักร้องต้องทำความเข้าใจบทบาทในแต่ละท่อน เข้าใจความหมายและแยกแยะตัวละครให้ชัดเจน รวมถึงทั้งการฟังดนตรีประกอบอย่างถี่ถ้วนเพราะจะทำให้สามารถจินตนาการภาพและสามารถสื่อออกมาได้ชัดเจนมากขึ้น การควบคุมความดังและความเบาเป็นอีกเรื่องที่สำคัญมาก เพราะไม่เพียงแต่ต้องเปล่งเสียงสู่เสียงดนตรีประกอบเท่านั้น การควบคุมความดังและความเบายังสามารถบ่งบอกและสื่อถึงอารมณ์ของตัวละครนั้น ๆ ให้ชัดเจนขึ้นได้อีกด้วย รวมถึงทั้งการเลือกใช้โทนเสียงให้เหมาะสมกับตัวละครว่ากำลังสื่ออารมณ์ถึงอะไรอยู่ เช่น ความกลัว ความรีบร้อน หรือกำลังพูดปลอบใจอยู่

การวิเคราะห์บทประพันธ์

โดยรวมแล้วบทเพลงนี้ใช้คีตลักษณ์การประพันธ์ค่อนข้างไปทางลักษณะการแต่งแบบเล่าเรื่องหรือคีตลักษณ์แบบ Through composed ซึ่งเป็นคีตลักษณ์ที่เหมาะสมกับการใช้เล่าเรื่องได้เป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าในบทประพันธ์ชิ้นนี้จะมีการแบ่งส่วนหรือตัวละครอย่างชัดเจนและมีการวนกลับมาของตัวละครนั้น ๆ แต่ลักษณะของทำนองนั้นได้ถูกปรับเปลี่ยนไปตลอดทุกครั้ง

บทประพันธ์นี้เริ่มต้นด้วยการเล่น Triplet ใน Tonic (G) โดยมีมือขวา จังหวะนี้ได้ถูกใช้ดำเนินเพลงเป็นส่วนมากหรือเกือบทั้งเพลง โดยสื่อถึงเสียงฝีเท้าของการควมม้าอย่างเร่งรีบ ซึ่งเป็นการกำหนดอารมณ์เพลง และเป็นการสร้างบรรยากาศตั้งแต่เริ่มจนจบทำให้ผู้ฟังรู้สึกถึงความเร่งรีบและความตึงเครียด ประกอบกับ motif ที่แตกต่างของมือซ้ายที่เน้นเป็นคีย์ไมเนอร์ ซึ่งเป็นการช่วยเพิ่มและสร้างความตึงเครียดของบทเพลงมากขึ้นอีก ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงถึง Motif ที่สื่อถึงฝีเท้าของการควมม้า

ในท้องที่ 15 เป็นทำนองร้องทำนองแรกที่เข้ามา เป็นการนำเสนอบทของผู้บรรยายเรื่องเล่าซึ่งถูกประพันธ์ให้อยู่ในช่วงเสียงกลางของแนวเสียงร้อง ในท้องที่ 36 ตำแหน่งเสียงถูกเลื่อนให้ต่ำลงคือตัวละครบทพ่อ และเมื่อเข้าสู่ตัวละครลูกชาย ตำแหน่งของเสียงกระโดดขึ้นไปอยู่ในช่วงสูงของตำแหน่งเสียงร้อง ทั้งหมดนี้ถูกเขียนอยู่ในคีย์ไมเนอร์

ในการเปลี่ยนคีย์ซึ่งเป็นการแยกนุกคลิกระหว่างตัวละครส่วนใหญ่ ซูแบร์ท เลือกใช้ Diatonic Pivot Modulation ซึ่งเป็นการเปลี่ยนได้อย่างแนบเนียนโดยไม่รู้สึกว่าเป็นการเคลื่อนย้ายคีย์อย่างกะทันหันจนเกินไป ทำให้ทำนองเพลงและการเปลี่ยนบทตัวละครถูกเชื่อมและดำเนินเรื่องไปได้อย่างประติดประต่อ เช่น ในการเปลี่ยนระหว่างตัวละครพ่อเข้าสู่ตัวละครลูก โดยใช้คอร์ด iv ของคีย์ Gm เปลี่ยนเข้าสู่คอร์ด i ของคีย์ Cm ระหว่างท้องที่ 39 และ 40 ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 การใช้ Diatonic Pivot Modulation

เมื่อบทดำเนินเรื่องมาถึงตัวปีศาจครั้งแรก (ท้องที่ 58) คีย์ของเพลงได้ถูกเปลี่ยนขึ้นไปอยู่ในคีย์เมเจอร์ที่ใกล้เคียง (B flat major) ในช่วงนี้เนื้อดนตรีของเพลงเปลี่ยนจากอารมณ์และบรรยากาศที่น่ากลัวไปเป็นบรรยากาศที่รื่นรมย์และเบิกบานมากขึ้นแต่เมื่อบทร้องเป็นปีศาจประกอบกับเนื้อร้องแล้วจะให้ความรู้สึกถึงความยาวนานและความแดกดัน เพราะในท่อนนี้ปีศาจกำลังล่อลวงเด็กผู้ชายด้วยของสวยงามดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 3 การเข้ามาครั้งแรกของบทปีศาจ

บทของปีศาจในบทเพลงนี้จะกลับมา 3 ครั้งด้วยกันในทุก ๆ ครั้งเกิดขึ้นในคีย์เมเจอร์แต่จะสังเกตได้ว่าคีย์จะสูงขึ้นในทุก ๆ ครั้ง (จาก Bb >> C >> Eb) และถูกคั่นด้วยคีย์ไมเนอร์จากบทตัวละครพ่อ และลูกชาย การเปลี่ยนคีย์อย่างต่อเนื่อง (Bb Maj >> B min >> C Maj >> C# min >> D min >> E Maj) ประกอบกับการเพิ่มความดัง (Crescendo) ซึ่งเป็นการสร้างอารมณ์เพลงให้เกิดความตึงเครียดและมีความเข้มข้นมากขึ้นเรื่อย ๆ ตลอดทั้งเพลง ในการสร้างอารมณ์ตึงเครียดหรือการทำให้รู้สึกถึงสถานการณ์คับขันที่เพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ ชูแบร์ทเลือกใช้เทคนิคการใช้ระบบครึ่งเสียง (Chromaticism) ทั้งในทำนองร้องและดนตรีประกอบจนถึงจุดสำคัญที่สุดของเรื่องเมื่อลูกชายได้สิ้นชีวิตก่อนถึงบ้าน ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4 การใช้ Chromaticism ที่ส่วนของดนตรีประกอบเพื่อให้สื่อถึงการควมบ้าที่เร็วขึ้น

ในประโยคสุดท้ายเป็นการร้องกึ่งพูด (Recitative) ของผู้บรรยาย กล่าวถึงว่า ในที่สุดพ่อก็พาลูกชายกลับบ้านแต่ลูกชายก็ได้เสียชีวิตลงขณะอยู่ในอ้อมกอดของพ่อ ซึ่งคีย์ก็กลับมาในคีย์แรก ซึ่งเป็นคีย์เดียวกับคีย์เริ่มต้นของเพลงเช่นกัน คือ G minor และเป็น Perfect Authentic Cadence (PAC) ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 Revitative และ Perfect Authentic Cadence (PAC) จบในตอนท้ายสุดของบทประพันธ์

การเลือกใช้ช่วงเสียงและ/หรือชุดจังหวะในการแบ่งแยกตัวละคร

Motif ที่แสดงให้เห็นถึงการควมบ้า - ชูแบร์ทเลือกใช้กลุ่มตัวโน้ต Triplet ในการสื่อถึงการควมบ้า หรือเสียงฝีเท้าของม้าต่อนิ่ง และการใช้ความดัง/เบา หรือคีย์ต่าง ๆ ในการแสดงถึงความช้า/เร็วดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 6 Motif ที่แสดงให้เห็นถึงการควมบ้า

บทบาทของผู้บรรยายเรื่อง ซูแบร์ทใช้เสียงช่วงกลาง และยังคงใช้จังหวะอัตราจังหวะสาม (triplet) เป็นหลักในส่วนของดนตรีประกอบ เพื่อให้เห็นถึงบรรยากาศตอนผู้บรรยายกำลังบรรยายเปิดเรื่องโดยอยู่ในคีย์ไมเนอร์ซึ่งเป็นการสร้างโทนเสียงให้มีความอึมครึมมากขึ้น ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 7 แสดงถึงช่วงเสียงของบทผู้บรรยาย

ในตัวละครของพ่อ ช่วงเสียงจะอยู่ในช่วงล่างของแนวเสียงร้องเพื่อให้รู้สึกถึงความอบอุ่นและสูงวัย ให้ความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัยในเสียงที่ค่อนข้างเบา

ภาพที่ 8 แสดงถึงช่วงเสียงของบทละครพ่อ

ในตัวละครของลูกชายที่กำลังป่วย ช่วงเสียงจะเลื่อนไปอยู่ช่วงเสียงสูงและดั่งขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงเสียงเด็กและการตะโกนกรีดร้องด้วยความหวาดกลัว ความตื่นเต้นและกระวนกระวายในเสียงร้อง ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 9 แสดงถึงช่วงเสียงของบทละครลูก

ในตัวละครปีศาจ จะเริ่มจากเสียงเบาๆก่อนและดั่งขึ้นในครั้งสุดท้ายที่ท่อนปีศาจกลับมาเพื่อทำให้รู้สึกถึงการบุกกรุก หรือการใช้กำลังบีบบังคับมากขึ้น ในท่อนนี้จังหวะ Motif ที่สื่อถึงการควมบ้าได้ถูกเปลี่ยนไป แต่ความรู้สึกของ Triplet นั้นยังไม่ได้หายไปทั้งหมด ส่วนประกอบจะแตกต่างจากส่วนอื่นของเพลง เนื้อดนตรีประกอบจะเบาบางลงทำให้รู้สึกว่าเป็นภาพลวงตาหรือภาพจิตสำนึกของลูกชายกับปีศาจที่อยู่ต่างที่กับทั้งบ้า และพ่อดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 10 แสดงถึง Motif ที่สื่อถึงการควมบ้า

ภาพที่ 11 แสดงถึง Motif ที่สื่อถึงการควมบ้าในอีกรูปแบบหนึ่ง

วิธีการฝึกซ้อม

เนื่องจากในบทเพลงมีตัวละครที่ต้องสื่อถึงมากถึง 4 ตัวละครด้วยกัน เพราะฉะนั้นการควบคุมโทนเสียง ความดังเบา และน้ำหนักเสียง จึงมีความสำคัญมากในการสื่อถึงการจำแนกตัวละครแต่ละตัว ประกอบกับท่าทาง การแสดงออกไม่ว่าจะเป็นสีหน้าแววตาหรือท่าทางของร่างกาย

ในบทละครของตัวละครลูก โทณเสียงจะต้องมีความใสและบาง เพื่อให้ผู้ฟังได้รับความรู้สึกถึงความอ่อนเยาว์และไร้เดียงสา เนื่องจากอารมณ์เพลงกำหนดให้ตัวละครเด็กอยู่ในสภาวะหวาดกลัวและหวาดระแวง การควบคุมลมหายใจและแรงลมจึงสำคัญต่อการสื่ออารมณ์ การแสดงสีหน้าและสายตาที่หวาดกลัวจะช่วยทำให้ผู้ชมและผู้ฟังมีความรู้สึกคล้อยตาม ตัวละคร แบบฝึกหัดที่ใช้ในการฝึกเสียงตัวละครเด็กที่ดีคือ "แบบฝึกหัดเสียงพื้นฐาน 19 ในบทที่ 11 และแบบฝึกเสียงก้าวหน้า 15 ในบทที่ 12" จากหนังสือ "อรรถบทการขับร้อง โดย ร.ศ.ดวงใจ ทิวทอง"¹ แบบฝึกหัดนี้สามารถฝึกเพื่อให้เสียงมีความก้องกังวาน และพุ่งไปข้างหน้า โดยมีการใช้และการขยับวงปากและบริเวณริมฝีปากได้อย่างดี ซึ่งทำให้อาการเกร็งกล้ามเนื้อบริเวณปากได้ผ่อนคลายมากขึ้น

ในบทละครของตัวละครพ่อ โทณเสียงจะมีความนุ่มลึกและสงบ การควบคุมการเคลื่อนย้ายลิ้นที่นิ่งและมั่นคง กับการใช้เสียงจากบริเวณทรวงอก (Chest voice) จึงมีความสำคัญมากในตัวละครบทนี้ ท่าทางหรือหน้าตาในการสื่อถึงตัวละครพ่อควรมีความสุขุม รู้สึกอบอุ่นและปลอบประโลม แบบฝึกหัดที่นำมาใช้ในการดึงเสียงบริเวณทรวงอกออกมาและทำให้การใช้แรงลมควบคุมแน่นกับเสียงอย่างพอดี คือ "แบบฝึกหัดเสียงพื้นฐาน 13 - 14 ในบทที่ 10 จากหนังสือ "อรรถบทการขับร้อง โดย ร.ศ.ดวงใจ ทิวทอง" โดยฝึกเฉพาะช่วงเสียงที่ต้องร้องหรือบริเวณช่วงเสียงต่ำของตำแหน่งเสียง (Vocal range) ตั้งแต่ตัวโน้ต G3 ลงมาจน G2 ในช่วงตัวละครนี้ผู้ร้องต้องเปิดช่องโพรงบริเวณด้านปากหรือเพดานอ่อน (Soft palate) มากเป็นพิเศษ เพื่อให้ได้โทนเสียงที่ใหญ่ กว้าง และอบอุ่นมากขึ้น

ในบทละครของตัวละครผู้บรรยายเรื่อง เสียงจะอยู่ในช่วงเสียงต่ำถึงเสียงกลาง การฝึกอ่านคำให้ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการใช้สระและวรรณยุกต์ของตัวสะกดที่ต่าง ๆ จึงเป็นลักษณะหรือบุคลิกของนักบรรยาย โดยสีหน้าและท่าทางจะต้องไม่โดดเด่นจนเกินไปจนกลืนกินบุคลิกของตัวละครอื่น ๆ โดยเฉพาะตัวละครพ่อ ที่มีความคล้ายคลึงกับตัวละครผู้บรรยาย

ในบทละครของตัวละครวิญญาณหรือปีศาจ Erlkönig ตัวละครนี้ค่อนข้างน่าสนใจเนื่องจากแนวร้องเคลื่อนไหวอย่างเป็นอิสระ มีการใช้โทนเสียงที่หลากหลาย และมีการสื่ออารมณ์ที่ซับซ้อน มีการใช้เสียงร้องที่เหมือนเสียงกระซิบ (Sotto voice) ที่ต้องควบคุมลมให้อยู่เหนือเสียง แต่ยังคงต้องรักษาระดับความกังวานของเสียงอยู่แต่ไม่ให้ดังจนเกินไป และเนื่องจากท่อนของปีศาจมีทำนองที่มีการเคลื่อนไหวของตัวโน้ตกระโดดไปมา การฝึกร้อง Solfege หรือการร้องตัวโน้ตจะทำให้การออกเสียงสูงเสียงต่ำ (Intonation) ประกอบกับการร้องประโยคให้เชื่อมโยงกันแบบ Legato สลับกับการร้องสั้น ๆ ในขั้นคู่ห่าง ๆ แบบ Staccato อย่างช้า ๆ จะสามารถร้องโน้ตได้แม่นยำแรงมากขึ้น การฝึกร้อง solfege จะทำให้กล้ามเนื้อคอกับการเปล่งเสียงทำนองได้ดี แล้วจึงเริ่มฝึกร้องจังหวะจริง ในท่อนนั้นนักร้องสามารถใช้สีหน้าสายตา ประกอบกับท่าทางไอ้โกลมได้มากขึ้น เพื่อให้เข้าถึงตัวละครปีศาจที่กำลังจะล่อลวงวิญญาณเด็กให้ไปอยู่ด้วย

หลักการฝึกซ้อมและการเตรียมความพร้อมก่อนการซ้อม

ก่อนเริ่มการซ้อมในทุก ๆ ครั้ง นักร้องควรมีการเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกายและความพร้อมของเสียงเพื่อเป็นการกระตุ้นและเปรียบเสมือนการยืดเส้นยืดสายของนักกีฬาออกเล่นกีฬา ด้วยการยืดกล้ามเนื้อเพื่อผ่อนคลายกล้ามเนื้อที่อาจมีอาการเกร็งหรือยึดจากการทำกิจวัตรประจำวันผิดจากธรรมชาติ และสำรวจท่าทางของร่างกายโดยยึดหลักของ Alexander Technique เข้ามาปรับใช้

วิธีการของ Alexander Technique นั้น โดยหลัก ๆ แล้วจะมีทั้งหมด 4 แนวคิดที่จะช่วยให้มนุษย์มีท่าทางการนั่ง การยืน และการเดินที่ถูกต้องตามโครงสร้างของสรีระร่างกายที่ถูกต้องดังนี้

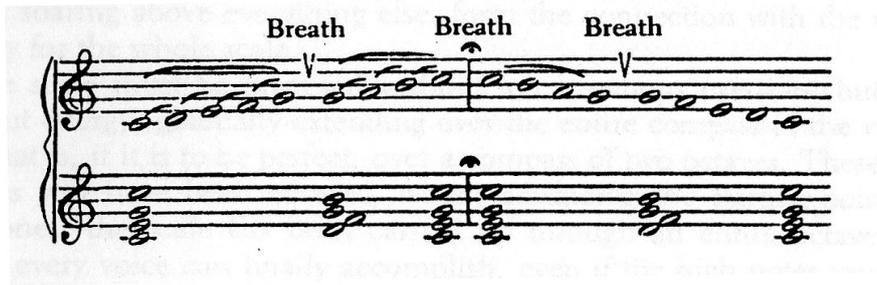
1. ช่วยปลดอาการเกร็งกล้ามเนื้อบริเวณคอ เพื่อให้เกิดการสมดุลของตำแหน่งศีรษะ
2. ช่วยให้กล้ามเนื้อบริเวณลำตัวมีความยืดหยุ่น
3. ช่วยให้ขาทั้ง 2 ข้างไม่ยึดติดอยู่กับกระดูกบริเวณสะโพก
4. ช่วยให้หัวไหล่เปิดออกด้านข้าง (อกผายไหล่ผึ่ง)

จากนั้นเริ่มการบริหารปอดหรือกล้ามเนื้อภายในร่างกายที่จะต้องใช้ออกแรง (Support) หรือออกแรงในการเปล่งเสียงร้องด้วยแบบฝึกหัดการทำ Hiss โดยการหายใจเข้าให้เต็มปอดและเป่าลมออกระหว่างฟันบนและล่างโดยไม่อ้ากราม ทำสลับยาวและสั้นเป็นชุด ต่อมาทำการกระพือปาก (Lips Roll) พร้อมเปล่งเสียงตามตัวโน้ตสูงและต่ำ

1. ดวงใจ ทิวทอง, อรรถบทการขับร้อง กระบวนแบบและนวัตกรรมการขับร้อง (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิศ-คอมเซ็นเตอร์, 2560).

ต่อมาเริ่มเปล่งเสียงด้วยแบบฝึกหัดต่าง ๆ โดยเริ่มจากเสียงเบา ก่อนแล้วจึงค่อย ๆ เริ่มดังขึ้นทีละน้อยโดยแบบฝึกหัดที่ดีในการเริ่มเปล่งเสียง เช่น

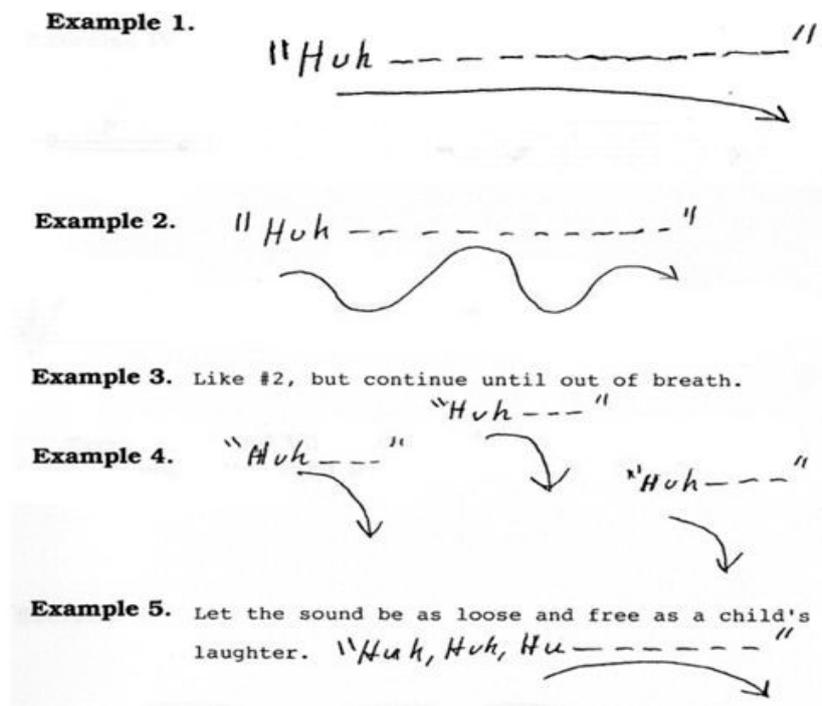
ก. The Great Scale จากหนังสือ HOW TO SING - Lilli Lehmann (หน้า 96)²

ภาพที่ 12 The Great Scale

ร้องแบบฝึกหัดเหล่านี้โดยใช้สระต่าง ๆ ในการเปล่งเสียง เช่น อี เอ ออ โอ อู ฯลฯ เพื่อให้กล้ามเนื้อคันทันและจดจำตำแหน่งของการออกเสียงในแต่ละตัวโน้ต เพื่อให้ได้คุณภาพเสียงที่สละสลวย พลิวไหว และมีการเคลื่อนไหวระหว่างตัวโน้ตอย่างคล่องตัวสำหรับทุกช่วงเสียงในทุก ๆ สระ

ข. แบบฝึกหัดจากหนังสือ DISCOVER YOUR VOICE โดย Oren L. Brown (หน้า 255-267)³

ภาพที่ 13 แบบฝึกหัดสำหรับการฝึกเคลื่อนไหวเสียงระหว่างตัวโน้ต

2. Lilli Lehmann. *How to Sing* (New York: Dover Publishers, 1960), 96.

3. Oren L. Brown. *Discover Your Voice* (San Diego: Singular Publishing Group, Inc. 1996), 255-267.

Exercise I

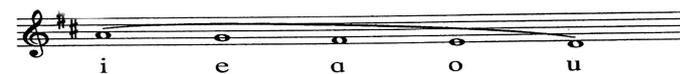
Exercise II

Exercise III

Exercise III a

Exercise IV

ภาพที่ 14 แบบฝึกหัดการฝึกออกเสียงสระต่างๆ

บทสรุป

ในการดำเนินการทำวิจัยและจัดการแสดงในครั้งนี้ ผลลัพธ์ออกมาได้อย่างราบรื่น อุปสรรคสำคัญในการจัดการแสดงในครั้งนี้คือ การจัดเวลาช้อมกับนักดนตรี ไม่ว่าจะเป็น นักเปียโนหรือนักซอร์นเนื่องจากผู้แสดงทั้ง 3 คนมีเวลาที่ค่อนข้างจำกัด การจัดสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และการเตรียมความพร้อมร่างกายก่อนเข้าช้อมในทุก ๆ ครั้งจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ เนื่องด้วยความเป็นมืออาชีพของนักดนตรีทุกคนจึงทำให้การแสดงเป็นไปอย่างราบรื่นตรงตามแบบแผนที่วางไว้

ประโยชน์ที่ได้รับ

สำหรับการศึกษาการขับร้องในระดับมหาวิทยาลัยนี้ ทำให้นักแสดงได้เพิ่มพูนความรู้และทักษะต่าง ๆ ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ เช่น

1. การคัดสรรเพลงที่เหมาะสมกับตัวนักแสดง
2. การสืบค้นข้อมูลรายละเอียดของทั้งประวัติเพลง ประวัติคีตกวี บทกวีที่ใช้ในเพลง และการถ่ายทอดอารมณ์เพลงในเชิงลึก
3. การจัดการ เตรียมตัวการฝึกซ้อมเพื่อจัดการแสดงอย่างเป็นลำดับและเป็นขั้นตอน
4. การเตรียมความพร้อมของการแสดง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจองสถานที่ การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ชม การกำหนดวันเวลา และการทำโฆษณาทั้งในรูปแบบโปสเตอร์และช่องทางตามสื่อออนไลน์ ต่าง ๆ
5. การจัดการกับอารมณ์และสมาธิของนักแสดงเอง
6. การบริหารเวลาในการทำการแสดง และการเตรียมการซ้อม

คำแนะนำและข้อเสนอนะ

ในการเตรียมการแสดง นักร้องจะต้องรู้จักเสียงและความสามารถในการขับร้องหรือแนวเสียงความกว้างของเสียงของตัวเองเป็นอย่างดี เพื่อที่จะใช้ในการเลือกเพลงที่เหมาะสม เนื่องจากถ้าเลือกเอาเพลงที่ไม่ตรงกับแนวหรือขนาดเสียงตัวเองมาใช้ในการแสดงนั้น นอกจากจะทำให้การฝึกซ้อมไม่เป็นผลแล้ว จะทำให้มีอาการเครียด และวิตกกังวล และแน่นอนว่าจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและจิต ผลที่ตามมาคือ การแสดงจะออกมาไม่ดีตามต้องการ

อุปสรรคอื่น ๆ คือ การจดจำบทเพลง การควบคุมสมาธิและจัดการกับความเครียด การมีสมาธิที่ดีเป็นอีกหนึ่งวิธีที่สามารถทำให้การแสดงออกมาได้ดี เนื่องจากนักร้องทุกคนจะต้องแสดงออกมาในสถานที่ที่มีผู้ชมกำลังจดจ่อกับการแสดง ถ้านักร้องไม่มีความสามารถในการควบคุมสมาธิหรือสติขณะการแสดงได้ การแสดงนั้นอาจออกมาไม่ราบรื่น และจะสร้างความวิตกกังวลให้กับผู้แสดงมากขึ้น

บรรณานุกรม

ดวงใจ ทิวทอง. *อรรถบทการขับร้อง กระบวนแบบและนวัตกรรมการขับร้อง*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิส-คอมเซ็นเตอร์, 2560.

Lehmann, Lilli. *How to Sing*. New York: Dover Publishers, 1960.

Brown, Oren L. *Discover Your Voice*. San Diego: Singular Publishing Group, Inc. 1996.